

„Tu švieti aukštai...“

„Marijos giesmės“ giedojimo tradicijos klausimu

KOSTAS ALEKSYNAS

Vargu ar įstengtų kas suskaičiuoti, kiek Maironio sukurtų eilėraščių tapo mūsų individualaus kultūrinio bagažo savastimi, įsirežė į atmintį dar mokyklos suole ne tik kaip eilėraščiai, bet ir kaip pamėgtos, mūsų patriotinius nusiteikimus bei estetinius jausmus tebeveikiančios dainos. O iš jo sukurtų giesmių visuotinio pripažinimo yra susilaukusi ta, kurios atsiradimas yra stimuliuotas Dievo ir Tėvynės meilės ir kuria kreipiamasi į Mariją prašant apsaugoti nuo negandų, išstinkančių per mūsų pačių silpnybes. „Marijos giesmė“, prasidedanti žodžiais „Marija, Marija, skaisčiausia lelija“, sukurta dar poeto jaunystėje ir paskelbta jau pačiame pirmajame *Pavasario balsų* leidime, yra viena iš labiausiai Lietuvoje pamėgtų*. „Giesmė „Marija, Marija“, kuri dažnai vadinama Lietuvos rel[iginiu] himnu, baigiamos iškilmingesnės mišios, ji giedama per sumą, laidotuves“¹. Savo populiarumu ji prilygsta Strazdelio giesmei „Pulkim ant kelių“, o savo įtaigumu nukonkuravo XX amžiaus pradžioje buvusią gyvybingą Antano Baranausko „Sveika, Marija, dangaus lelija“.

XIX amžiaus pabaigoje, kada buvo sukurta „Marijos giesmė“, giedojimas religingoje Lietuvoje buvo svarbi kasdieninės būties dalis. „O kaip Lietuva mėgo giedoti – ne tik dainuoti! Giedoti bažnyčioj; giedoti namie šermenyse, žiemos vakarais, sekmadienio rytmečiais; giedoti laukuose per kryžiaus dienas, laukų šventinimus; giedoti giesmes, pritaikintas kiekvienai bažnytinių metų daliai. Net ir mūsų elgeta gieda apie šventuosius: Jurgį, Joną, apie Mariją, Jėzų. Išmalda renka ne daineles traukdamas, ne smuikeliu čirškindamas, ne švilpynėle birbindamas,

* Už nuoširdžią pagalbą ir patarimus kaupiant duomenis apie populiariausią Maironio sukurtą giesmę – ačiū Maironio lietuvių literatūros muziejaus direktorei Aldonai Ruseckaitėi ir muzikui profesionalui, bažnytinės muzikos kūrėjui Ipolitui Petrošiui.

1 Vilija Dačinskienė, Dainora Pociūtė-Abukevičienė. Giesmė, kn.: *Visuotinė lietuvių enciklopedija*, t. VI, Vilnius, 2004, p. 645.

Meno kūrėjų draugijos valdyba (iš kairės): Maironis, Paulius Galaunė, Juozas Naujalis, Balys Sruoga, Antanas Sutkus, Faustas Kirša, Stasys Šilingas. Kaunas, 1920 m.

Nuotrauka iš Maironio lietuvių literatūros muziejaus fondų (GEK 80873/F3-10555)

ne degtukų dėžutes siūlydamas kaip vokiečių išmaldautojai.“² Savo meniškumu ir dvasinio poveikio stiprumu „Marijos giesmė“ toli lenkė kitas tuo metu giedotas giesmes, o ypač kantičkinius kūrinius, daugiausia nevykusiai verstus iš lenkų ar lotynų kalbų. Jų žodinė raiška, gerokai atmiešta svetimybėmis, anuo metu, tolydžio stiprėjant tautinei savimonei, vis labiau prašėsi atnaujinimo. O to amžiaus ketvirtas dešimtmetis, kai Maironio kūrinys ėmė įsitvirtinti giedojimo praktikoje, buvo naujų dvasinio gyvenimo pokyčių metas. „Esam liudininkai, – rašė tada Juozas Brazaitis (Ambrazevičius), – kaip nyksta talkos, nyksta vakarais ir rytmečiais giesmės, nyksta bažnyčioje rožančiai ir karunkos... Vadinasi, kinta pats tautos charakteris: kolektyvinis darbas, kolektyvinis žaismas, kolektyvinė malda užleidžia vietą individualinei: kiekvienas sau dirba, sau dainuoja, sau meldžias.“³

Vos sukurta „Marijos giesmė“ netruko susidomėti kompozitoriai. Melodijas jai dar XX amžiaus pradžioje sukūrė Česlovas Sasnauskas, Juozas Naujalis, Antanas Kačanauskas. Pirmąkart kaip giedotinas kūrinys su Č. Sasnausko

2 J. Ambrazevičius. Vysk. A. Baranausko religinės giesmės, *Tiesos kelias: Religijos, doros, mokslo ir visuomenės gyvenimo mėnesinis žurnalas*, 1935, Nr. 3, p. 157.

3 *Ten pat*, p. 160.

melodija ši giesmė buvo paskelbta Marijampolėje leistame „Žiburio“ draugijos laikraštyje *Žiburys* 1914 metų pradžioje⁴, pristatyta redaktoriaus prieriašu: „Šitą Maironies giesmę dedame čionai del jo 25 metų literatūrinio darbavimosi sukaktuvių.“ Melodija sukurta šiek tiek anksčiau, nes tekstas jai imtas ne iš kaip tik tada, 1913 metais, išėjusio *Pavasario balsų* leidimo, o iš antrojo, 1905 metų – dar su leksinėmis svetimybėmis: „Palengvink vergiją! / Pagelbėk žmoniją! / Išgelbėk nuo *smėrcio* baisaus! // Mes *griėšninkai* žmonės / Maldaujam malonės! <...> *Griekai* kasdieniniai / Kaip pančiai gelžiniai / Mus rišti kada bepaliaus?“

Kultūrinės veiklos pagyvėjimas atgavus lietuvišką spaudą teigiamai paveikia ir Maironį. Jis reikliai peržvelgia naujam *Pavasario balsų* leidimui savo poezijos tekstus, lengvai randa lietuviškus atitikmenis ir minėtoms „Marijos giesmės“ svetimybėms, tad knygai pateikia tokį jos tekstą:

Marija, Marija!	Kaip upių bėgimas,
Skaisčiausia lelija!	Taip mus įpratimas
Tu švieti augštai ant Dangaus!	Kas – kartą vis traukia žemiaus;
Palengvink vergiją! ⁵	Vargai kasdieniniai,
Pagelbėk žmoniją!	Kaip pančiai gelžiniai,
Išgelbėk nuo priešo baisaus!	Mus rišti kada bepaliaus?

Mes klystantis žmonės	Silpni, nusiminę
Maldaujam malonės;	Tavėsp paskutinę
Marija! maldų neatmesk!	Tematome viltį tiktai!
Tarp verkiančių marių	Tu savo malone
Šių žemiškų karių,	Šios žemės karionę
Nupuolančius stiprink ir vesk!	Palengvink, nes galę gavai!

Ir kuno silpnybė,	Marija, Marija!
Ir žemės puikybė,	Skaisčiausia lelija!
Ir pragaro juodo dvasià	Dangaus karalienė šviesi!
Į prapultį stuma	Užstok prieš Augščiausį
Žmonijos daugumą	Tu žmogų menkiausį,
Ir žudo galybe tamsià.	Nes viską pas Dievą gali! ⁶

4 Marijos giesmė, *Žiburys*, 1914, Nr. 5, p. 3–5: Č. Česnausko (leidinyje – Česnauskio) melodija, p. 6 – tekstas.

5 Originale – *vergijq*. Korektūros klaida: visuose kituose leidimuose – tik *vergijq*.

6 Marijos giesmė, kn.: *Pavasario Balsai ir Kame išganymas*, parašė Maironis, Kaunas, 1913, p. 36–37.

Toks pat šio eilėraščio tekstas raidė raidėn (išskyrus ketvirto posmo *mus*, pakeistą į *mus'*, tad veikiausiai suprastinę kaip *mūs*)⁷ pateiktas ir 1920 metų *Pavasario balsų* leidime. Jis įgijo melodiją (dažniausiai giedamas su Č. Sasnausko, reitai – J. Naujalis sukurtą), kanonizavosi, virto giedamojo kūrinio poetiniu tekstu. Bet giedojimo, kaip ir dainavimo, tradiciją lydi įvairūs pokyčiai. Jau Motiejus Valančius turėjo pertaisyti savo sudarytų kantičkų giesmių tekstus, nes ilgainiui jie paseno ir atitrūko nuo gyvosios ir juo labiau bendrinės kalbos. Nelengva būtų suskaičiuoti, kiek giedamų kūrinių atnaujinta pastaraisiais dešimtmečiais... Tik dainas sąmoningai (rečiau – stichiškai) keičia anoniminiai atlikėjai, o giesmės koreguojamos rankraščiuose, rengiant rinkinius spaudai, tad galima nustatyti ir kai kurių koreguotojų asmenybes ar koregavimo laiką. Bet tai mažai kam rūpi ir vargu ar verta daryti. „Marijos giesmė“, ėmusi populiarėti dar Maironiui gyvam esant, irgi susilaukė pakeitimų, nepriklausomų nuo autoriaus valios.

Savo ruožtu Maironis beveik visus savo anksčiau sukurtus eilėraščius daugiau ar mažiau pagedagavo rengdamas būsimam 1927 metais pradėtų leisti *Raštų* pirmam tomui *Lyrika*: sudarė taip pavadintą paskutinę poeto valią išreiškiančią, testamentinę redakciją. Šis rankraštis, saugomas Maironio lietuvių literatūros muziejuje, yra pripažintas regioninės reikšmės dokumentinio paveldo objektu ir įtrauktas į UNESCO programos „Pasaulio atmintis“ Lietuvos nacionalinį registrą. Tai reiškia, kad visa šiame rinkinyje esanti poezija turi būti skelbiama be pakeitimų. „Marijos giesmėje“ autorius pakeitė paskutiniąsias pirmo, penkto ir šešto posmų eilutes („*Ją gelbėk* nuo priešo baisaus“, „*Šiai žemės karionei / Palengvinti galią žinai*“, „*Taip daugel pas Dievą gali*“), vietoj *upių* parašė *upės*. Beje, *Lyrikoje* spausdintas tekstas šiek tiek skiriasi nuo rankraštinio: vietoj „Ir pragaro *juodo* dvasia“ (taip yra ir visuose lig tol išėjusiuose *Pavasario balsų* leidimuose) yra atsiradusi forma *juoda*⁸. Tačiau giedojimo praktikoje iki tol jau spėjo įsitvirtinti ankstesniuose *Pavasario balsų* leidimuose skelbtas tekstas.

Giedamasis „Marijos giesmės“ variantas pirmąsyk paskelbtas, kaip ir ketvirtas *Pavasario balsų* leidimas, 1920 metais išleistame *Giesmynėlyje*⁹ (tik penktame

7 Abiejų šių leidimų *Pavasario balsuose* vietoj raidės *ū* vartojama *u*. Tad žodį *mus* 1913 metų leidime galima suprasti ir kaip daugiskaitos kilmininką, ir kaip galininką. Vėlesniuose leidimuose – *mus* (galininkas). Giesmėse – abi formos.

8 Vargu ar įmanoma motyvuotai paaiškinti, kodėl atsirado šis skirtumas. Veikiausiai tai bus paprasčiausia korektūros klaida (jį knygoje esama ir daugiau, pastebėtos nurodytos atitaisyme), perimta ir į vieną kitą vėlesnį *Pavasario balsų* leidimą. Maironis, tvirtai perėjęs į silabotonię eilėdarą, kalbinio ir ritminio kirčių nesutapimų poezijoje labai vengė, tad sunkiai įtikėtina jį be jokio būtinumo vietoj įprastai pirmame skiemenyje kirčiuojamo vienaskaitos kilmininko pavartojus vardininką – formą, kurioje dėl ritmo reikia kirtį perkelti į priekį.

9 Marijos giesmė, kn.: *Giesmynėlis: Bažnyčių chorams, mokykloms ir šiaipjau giesmininkams*, tekstą sutaisė A. Jakštas, gaidas pagamino J. Naujalis, Tilžėje, 1920, p. 61–63.

posme, matyt, dėl spaustuvinių kaltės vietoj *Tavėsp* yra *Tavėsp*). Šis leidinys buvo sumanytas kaip pavyzdinė giesmių knyga, skirta plačiajai visuomenei – ir chorams, ir bendram giedojimui, ir pavieniams dainininkams, tad tekstus pavesta tvarkyti knygų ir periodikos leidyboje daug nuveikusiam ir prie giesmių kalbinės raiškos gerinimo daug prisidėjusiam Adomui Jakštui (Aleksandrui Dambrauskui). *Giesmynėlio* „Prakalboje“ jis išsakė siekį bažnytinį giedojimą padaryti gerą, tad giesmes jam kruopščiai atrinko ir „sutaisė“. Tekstus iš kantičkų jam „teko visai iš naujo perdirbti“, vėlesnius mažiau taisęs, o Maironio giesmė buvusi tokia, kad ją „galima dėti netaisius“¹⁰.

Pasinaudodamas teise ir kartu pareiga siekti, kad giesmių meninė raiška būtų kuo geresnė, po dešimties metų išėjusio stambaus Marijonų vienuolijos leidinio *Giesmynas*¹¹ parengėjas Jurgis Tilvytis (literatūrinis slapyvardis – Žalvarnis) į jį dedamą „Marijos giesmę“, kaip ir daugelį kitų kūrinių, pageduuoja: vietoj pirmo posmo žodžių junginio *ant dangaus* parašo *danguose*, šešto posmo *pas Dievą – Dievuje*; žemaičiams įprastą konstrukciją „pagelbėk žmoniją“ pakeičia įprastesne „pagelbėk žmonijai“; archajišką formą *žemiaus – žemiau, nupuolančius – švelnesniu* žodžiu *parkrintančius*. Kone visi taisymai giedojimo tradicijai tapo priimtini: *danguose* paskatino susirasti įprastesnės formos pakaitalą *danguje*, audinininkinė forma *žmonijai* įsitvirtino JAV lietuvių giedosenoje¹², pateko ir į vieną kitą Lietuvoje publikuotą tekstą¹³, žodis *parkrintančius* irgi aptinkamas ne viename leidinyje¹⁴.

Tad „Marijos giesmės“ giedojimo tradicijoje vienu metu gyvuoja ir atitinkamai tekstų publikacijose chronologiškai sutampa skirtingi jos variantai. Tekstų įvairovę dar padidina gimtajai giesmės autoriaus tarmai būdingų žodžių ir jų formų paralelinis vartojimas su bendrinės kalbos atitikmenimis: vienur giedota ir giedama „Į praeitį *stuma*“, „Užstok prieš *Aukščiausį / Tu žmogų menkiausį*“, kitur – *stumia, Aukščiausią, menkiausią*; vienur – *žemiaus*, griežtai laikantis rimavimo su *bepaliaus*, kitur – *žemiau*; vienur – „Taip *mus* įpratimas...“, kitur – *mūs...* O archajinis *tavėsp*, suplaktas su *paskutinę* ir tegalimas ištartai kaip *tavęs*, giedojimui lengvai pakeičiamas semantiškai tinkamiausiu *tavy*. Kita vertus, griežta, stabili

10 Prakalba, *ten pat*, p. 3.

11 *Giesmynas*, paruošė Kun. J. Tilvytis, Marijampolė, 1930.

12 Žr., pavyzdžiui, *Toronto Prisikėlimo parapijos ir Hamiltono Aušros Vartų parapijos giesmynas*, paruošė Dalia Skrinkaitė-Viskontienė, Leonas Basiliauskas, [s. l.], [2003], nr. 73; tekstą prie straipsnio: Kai norime apie savo kultūrą pasakyti daugiau: Zitą Petkienę kalbina Nomedą Lukoševičienė, *Draugas*, 2010, liep. 8, p. 4.

13 Žr., pavyzdžiui, *Liturginis giesmynas*, paruošė kun. Kazimieras Senkus, [Vilkaviškis], 1993, p. 255; *Naujasis liturginis giesmynas*, sudarytojas mons. Kazimieras Senkus, Kaunas, 2005, p. 210–211.

14 Žr., pavyzdžiui, *Parapijinėms bažnyčioms giesmynėlis: Su 2 graudžiais verksmais ir stacijomis*, surinko Kun. A. Jančauskas, [Vilkaviškis], 1942, p. 174; *Liturginis maldynas*, antras pataisytas leidimas, Kaunas–Vilnius, 1984, p. 586.

poetinio kūrinio ritminė struktūra įtvirtina visuotinai vartoti žemaitišką, bet visiems priimtina formą *gelžiniai*, mažai kur žinomą žodį *karionę* (jo kūryboje ne kartą pavartotą), reiškiantį ‘vargą, nelaimę’, taip pat pernelyg sumetaforintą, tik žemaičiams kiek lengviau perkandamą pasakymą „Tarp verkiančių marių / Šių žemiškų karių“¹⁵.

Nesunkiai galima suprasti, kodėl J. Tilvytis iš giesmės pašalino konstrukciją *ant dangaus*: ji – vienintelė tekste užsilikusi slaviškos kilmės. Bet pasirinktas atitikmuo – žodis *danguose* – jau tuo metu buvo „pasenęs“, kalbinėje apyvarčioje retai pasitaikantis. Nežinomam giesmės teksto tvarkytojui buvo lengva surasti jam pakaitalą: *danguje*. Giesmės tekstų su šiuo žodžiu įvairiuose leidiniuose tolydžio gausėjo, bažnytinėje vartosenoje ši versija irgi vis labiau įsigalėjo. Taip patvarkytas tekstas kalbiniu požiūriu tapo taisyklingas, deja, nukentėjo poetika: buvo stipriai pažeistas posmo rimas (*danguje* rimuojama su *baisaus*). Eilėraščių kūręs poetas to, ko gero, nebūtų toleravęs. Taigi praktiškai iš giedotojų lūpų skamba ir giesmių rinkiniuose slypi dvi šios eilutės atmainos, ir abi – ne iš idealiųjų. O tai giesmei – ne į naudą.

Išėitį iš šios padėties, manytume, nesunku rasti. Bent tiems, kam netinka autorinė konstrukcija *ant dangaus*, praverstų atsigręžti į solidžią, rimtai parengtą religinės poezijos publikaciją, pasirodžiusią nepraėjus nė metams po Maironio mirties. Tai Švento Kazimiero draugijos išleista knyga *Marijos žiedai*¹⁶ – Švenčiausiajai Marijai skirtų lietuvių poetų eilėraščių rinkinys. Jis pradedamas Maironio „Marijos giesmė“, ir joje pirmo posmo trečia eilutė – „Tu švieti aukštai iš Dangaus“. Vargu ar galima prielaida, kad ją bus patvarkęs pats autorius, nors jis iki paskutiniųjų gyvenimo dienų buvo darbštus ir kūrybingas. Šią vietą galėjo sunorminti knygos bažnytinis cenzorius (*ensor ex officio*) prelatas Antanas Dambrauskas – tas pats, kuris tvarkė ir pirmąjį giesmių rinkinį su šiuo tekstu, o juo labiau – kad šio poezijos rinkinio leidėja buvo jo įsteigta ir vadovauta Švento Kazimiero draugija. Prielinksnio pakeitimas, sulietuvinantis konstrukciją, ne tik nepaveikia meninio nusakymo reikšmės, bet ją netgi paryškina¹⁷. Tad viena iš tinkamiausių galimybių išvengti konstrukcijos *ant dangaus* – giedoti *iš dangaus*.

.....
15 Kad nesuprasta žodžio *marios* perkeltinė reikšmė ‘daugybė’, rodytų atvejai, kai pirmos eilutės pabaigoje parašomas kablelis (žr., pavyzdžiui, *Liturginis maldynas*, trečiasis pataisytas fotografuotinis leidimas, Lietuva, 1992, p. 586; *Giedokime visi: Liturginis katalikų giesmynas*, sudarytojas Petras Bagdonavičius, Vilnius, 1993, p. 161). Kita vertus, šios giesmės atkarpėlės reikšmė meniškai perteikta vertime į anglų kalbą: „When struggles surround us / And tears seem to drown us“ – tekste prie straipsnio „Kai norime apie savo kultūrą pasakyti daugiau“, p. 4.

16 *Marijos žiedai: Lietuvių poetų Marijos eilių vainikas*, parinko A. Tyruolis, Kaunas, 1933.

17 Šią reikšmę perprato JAV gyvenanti šios „Marijos giesmės“ vertėja Zita Petkienė. Sietlo (Seattle) lietuvių bendruomenei, kurios didžiąją dalį jau sudaro lietuviškai nebekalbančios lietuvių kilmės šeimos, ji užpernai giesmės tekstą pateikė angliškai, kad „kiekvienas, kuris išgirsta melodiją,

Būdama labai populiari, „Marijos giesmė“, ko gero, dažniau giedama ne tiek pačioje bažnyčioje, kiek už jos ribų – per ritualines apeigas, namie, šermenyse, pagerbiant numirėlį prie kapo ar susirinkus jo paminėti, kitomis progomis. Yra paliudyta, jog ji giedota vežamųjų į tremtį¹⁸ ir labai dažnai – pačioje tremtyje, ne vienas mename, kaip ji skambėjo per Sąjūdžio mitingus ir iš Parlamento gynėjų lūpų. Visais tokiais atvejais paprastai giedama perpūs, iki trijų bene įtaigiausių ir drauge lengviausiai įsimenamų posmų (pirmo, antro ir šešto) sutrumpinta šios giesmės versija.

Pirmąsyk toksai (dar ne giedamas) tekstas paskelbtas mokytojams, mokiniams ir jų tėvams skirtų knygų autoriaus pedagogo Jono Murkos parengtuose mokykliniuose skaitiniuose *Naujas darbas*¹⁹, beje, netrukus išleistuose, kaip ir ką tik minėtas *Giesmynas*, Švento Kazimiero draugijos (tad per tai ir pirmame posme atsirado „Tu švieti aukštai iš dangaus“). Kaip tik šioje giesmės versijoje ar tik ne bolševikinės okupacijos pradžioje baigiamasis posmas buvo papildytas nauju Marijai skirtu prašymu: „Užtark prieš Aukščiausią Tėvynę brangiausią.“²⁰ Tiesa, šis folkloriniu galimas laikyti papildymas dabar pateikiamas ir viename kitame neseno laiko dainyne bei giesmyne esančiame pilnosios versijos tekste, bet trumpoji versija visuotinai giedama tik su juo.

Į paskutiniąją autorinę „Marijos giesmės“ redakciją atsigręžta tik pačioje XX amžiaus pabaigoje, turint naujai paviešintą jos tekstą moksliniame ir kartu plačiau visuomenei skirtame Maironio *Raštų* leidime²¹. Bet ji menkai tepaveikė giedamąjį tekstą. Jo publikacijose, pavyzdžiui, išlieka pirminė forma *upių* (Maironio vėliausioje redakcijoje – *upės*), *Tavy*, kai kur – ir *parkrintančius...* Bet pasiūloma giedoti „galia žinai“ (vietoj ankstesnio *gavai*). Anksčiausiai pradėta teikti „*Taip daugel pas Dievą gali*“²² – kaip yra autorinėje redakcijoje, arba „*Nes*

.....
galėtų lengvai įsijungti į giedojimą, kad ir angliškai“ (str. „Kai norime apie savo kultūrą pasakyti daugiau“). Deramai įsijautusi į tekstą, puikiai išlaikiusi žodžių ir frazių ritmą, radusi panašią rima-
vimo struktūrą, ji pirmo posmo trečią eilutę išvertė „Your light shines from heaven on high“ – ‘iš
dangaus’, o ne pažodžiui *in heaven*.

18 „Iš Aukštadvario nuvežė į Rudiškių geležinkelio stotį, suvarė į gyvulinius vagonus. <...> Supama ant motinos rankų, klausiausi visą kelionę giedamos giesmės „Marija, Marija, skaisčiausia lelija“ <...>“ (Stanislovas Abromavičius. Jauniausioji Lietuvos tremtinė, *Kultūra: Menas, literatūra, mokslas: Draugo šeštadienis priedas*, 2012, kovo 17, p. 2).

19 J. Murka. *Naujas darbas: Daiktų pažinimo skaitymai II pradžios mokyklos skyriui*, Kaunas, 1934, p. 121–122.

20 Žr., pavyzdžiui, Marijos giesmė, kn.: *Sakralinė muzika*, Šiauliai, 2004, p. 20; Marija, Marija: Marijos giesmė, kn.: *Padainuosim mes suėję: Dainynas. Tautinės dainos ir giesmės*, <...> *žodžiai ir natos*, sudarytoja Irena Mickevičiūtė-Rimgailienė, pataisytas ir papildytas leidimas, Vilnius, 2011, p. 22.

21 Maironis. *Raštai*, t. I, Vilnius, 1987, p. 90–91.

22 Žr. *Liturginis maldynas*, trečiasis pataisytas fotografuotinis leidimas, p. 586.

daugel...“²³ – tepakeičiant vien semantiškai svarbų žodį (vietoj ankstesnio „*Nes viską...*“). Vos viename kitame giedoti teikiamame publikuotame tekste pasitaiko ir minėtasis „pataisymas“ „pragaro *juoda* dvasia“²⁴.

Dabartiniu metu, siekiant skatinti ir gerinti bendruomeninį giedojimą, bręsta ketinimas išleisti ir tam skirtą giesmyną. Į jį, be abejo, bus įdėta ir čia aptartoji Maironio sukurta „Marijos giesmė“ (o visuotiniam giedojimui bus teikiama ir trumpoji versija), iš esamų jos variacijų kanonizuojamam tekstui pasirenkant tuos, kurie labiausiai atitiks bažnytiniam kūriniams skirtą per ilgą laiką kultūrinėje visuomenėje susiformavusią idealo siekti skatinančią nuostatą: „Dievui skiriamas žodis turi būti ne bet koks, tik rinktinis, kaip motinos ašara.“²⁵

.....
23 Žr. *Liturginis giesmynas*, paruošė kun. Kazimieras Senkus, p. 255.

24 Žr., pavyzdžiui, *Mūsų giesmynėlis*, antra laida, Kaunas, 1936, p. 25–26; tokia forma taip pat aptinkama dabar internete pateikiamuose tekstuose.

25 J. Ambrazevičius. *Vysk. A. Baranausko religinės giesmės*, p. 160.